

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาค้นคว้าเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างกระบวนการบริหารโรงเรียนและผลการประเมินคุณภาพภายนอก ด้านผู้เรียน ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 1

จุดมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างกระบวนการบริหารโรงเรียน และผลการประเมินคุณภาพภายนอกด้านผู้เรียนของโรงเรียนที่ผ่านเกณฑ์และไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินคุณภาพภายนอก ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 1
2. เพื่อเปรียบเทียบกระบวนการบริหารของโรงเรียนที่ผ่านเกณฑ์และไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินคุณภาพภายนอก ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 1
3. เพื่อเปรียบเทียบผลการประเมินคุณภาพภายนอกด้านผู้เรียน ของโรงเรียนที่ผ่านเกณฑ์และไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินคุณภาพภายนอก ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 1

วิธีการดำเนินงาน

1. ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารและครูผู้สอนที่ได้รับมอบหมายเพื่อการดำเนินงานประกันคุณภาพและการรับรองมาตรฐานของโรงเรียนสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ของโรงเรียนที่ได้รับการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก จำนวน 126 คน จาก 63 โรงเรียนละ 2 คน จำแนกเป็นผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนที่ได้รับมอบหมายเพื่อการดำเนินงานประกันคุณภาพและการรับรองมาตรฐานของโรงเรียน
2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า การค้นคว้าครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าเป็นแบบสอบถามชนิดแบบตรวจสอบรายการ (checklist) และแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (rating scale) ผ่านการตรวจสอบจากอาจารย์

ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญ 5 คน แล้วนำหาค่าความเชื่อมั่นกับผู้ตอบแบบสอบถามโดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (α -coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach, 1974 : 161) กับผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้รับผิดชอบงานประกันคุณภาพของโรงเรียนที่ได้รับการประเมินคุณภาพการศึกษาจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประกันคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) รอบสองแล้วในเขตพื้นที่จำนวน 15 โรงเรียน ผู้ให้ข้อมูลจำนวน 30 คน พบว่าคุณภาพของแบบสอบถามทั้งหมด มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.98 เหมาะสมสำหรับใช้ในการศึกษาค้นคว้า โดยแบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสำรวจรายการ (check list) ประกอบด้วยข้อคำถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบจำนวน 7 ข้อ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามพฤติกรรมกรรมการบริหารโรงเรียน ซึ่งผู้ศึกษาค้นคว้าได้นำแนวคิดและแบบสอบถามเกี่ยวกับ กระบวนการบริหารโรงเรียน โดยนำแบบสอบถามของประทุม ใจบุญ (2538 : 118-124) มาดัดแปลง แบบสอบถามมีลักษณะเป็น มาตรฐานประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ จำนวน 45 ข้อ โดยเริ่มจากพฤติกรรมระดับมากที่สุดไปจนถึงระดับน้อยที่สุด แยกเป็น 6 ด้าน ดังนี้

1. ด้านการตัดสินใจสั่งการ	จำนวน 7 ข้อ
2. ด้านการวางแผน	จำนวน 7 ข้อ
3. ด้านการจัดองค์การ	จำนวน 12 ข้อ
4. ด้านการใช้อิทธิพลหรือการจูงใจ	จำนวน 7 ข้อ
5. ด้านการประสานงาน	จำนวน 5 ข้อ
6. ด้านการประเมินผล	จำนวน 7 ข้อ

ตอนที่ 3 เป็นแบบสำรวจรายการ (check list) ประกอบด้วยข้อคำถามเกี่ยวกับค่าคะแนนเฉลี่ยรายมาตรฐานด้านผู้เรียน จำนวน 7 มาตรฐาน

ผลการศึกษาค้นคว้า

ผลการศึกษาค้นคว้าสรุปได้ดังนี้

1. สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 54.90 และเป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 45.10 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 51 – 60 ปี คิดเป็นร้อยละ 52.90 รองลงมาคืออายุระหว่าง 41-50 ปี คิดเป็นร้อยละ 38.20 มีวุฒิ การศึกษาระดับปริญญาโทมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 56.90 รองลงมาวุฒิกการศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 40.20 มีอายุราชการมากกว่า 20 ปี มากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 80.4 รองลงมา อายุราชการระหว่าง 16 -20 ปี คิดเป็นร้อยละ 15.70 ซึ่งเป็นผู้บริหารและครูผู้สอนที่รับผิดชอบงาน ประกันคุณภาพร้อยละ 50 มีระยะเวลาดำรงตำแหน่งในโรงเรียนมากกว่า 15 ปี เป็นส่วนใหญ่ คิด เป็นร้อยละ 32.40 รองลงมาระยะเวลาดำรงตำแหน่งในโรงเรียนระหว่าง 11 - 15 ปี คิดเป็นร้อยละ 24.50 และเป็นโรงเรียนขนาดใหญ่มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 41.2 รองลงมาเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก คิดเป็นร้อยละ 33.30

2. ความสัมพันธ์ระหว่างกระบวนการบริหาร (X_{total}) และผลการประเมินคุณภาพภายนอก ด้านผู้เรียน (Y_{total}) ของโรงเรียนที่ผ่านเกณฑ์การประเมินคุณภาพภายนอก ในสังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาพิเศษโลก เขต 1 โดยรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกอยู่ในระดับสูง ($r_{xy} = 0.664$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้และเมื่อศึกษาในแต่ละ ด้าน พบว่า

กระบวนการบริหารด้านการใช้อิทธิพลหรือการจูงใจ (X_4) ของผู้บริหารโรงเรียน มีความสัมพันธ์กับผลการประเมินคุณภาพภายนอกด้านผู้เรียน (Y_{total}) มีความสัมพันธ์กันทางบวก ในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 พิจารณาเป็นรายมาตรฐานพบว่า มาตรฐานที่ 1 (Y_1) มาตรฐานที่ 6 (Y_6) มาตรฐานที่ 4(Y_4) และมาตรฐานที่ 7(Y_7) มีความสัมพันธ์กัน ทางบวกระดับปานกลาง

กระบวนการบริหารด้านการประสานงาน (X_5) ของผู้บริหารโรงเรียน มีความสัมพันธ์กับ ผลการประเมินคุณภาพภายนอกด้านผู้เรียน (Y_{total}) มีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 พิจารณาเป็นรายมาตรฐานพบว่า มาตรฐานที่ 1 (Y_1) มาตรฐานที่ 6 (Y_6) มาตรฐานที่ 7(Y_7) และมาตรฐานที่ 4 (Y_4) มีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับ ปานกลาง

กระบวนการบริหารด้านการวางแผน (X_2) ของผู้บริหารโรงเรียน มีความสัมพันธ์กับผลการประเมินคุณภาพภายนอกด้านผู้เรียน (Y_{total}) มีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 พิจารณาเป็นรายมาตรฐานพบว่า มาตรฐานที่ 1 (Y_1) มาตรฐานที่ 4 (Y_4) มาตรฐานที่ 6 (Y_6) และมาตรฐานที่ 7 (Y_7) มีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับปานกลาง

กระบวนการบริหารด้านการประเมินผล (X_3) ของผู้บริหารโรงเรียน มีความสัมพันธ์กับผลการประเมินคุณภาพภายนอกด้านผู้เรียน (Y_{total}) มีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 พิจารณาเป็นรายมาตรฐานพบว่า มาตรฐานที่ 4 (Y_4) มาตรฐานที่ 1 (Y_1) มาตรฐานที่ 6 (Y_6) และมาตรฐานที่ 7 (Y_7) มีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับปานกลาง

กระบวนการบริหารด้านการจัดองค์การ (X_3) ของผู้บริหารโรงเรียน มีความสัมพันธ์กับผลการประเมินคุณภาพภายนอกด้านผู้เรียน (Y_{total}) มีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 พิจารณาเป็นรายมาตรฐานพบว่า มาตรฐานที่ 1 (Y_1) มาตรฐานที่ 6 (Y_6) มาตรฐานที่ 4 (Y_4) และมาตรฐานที่ 7 (Y_7) มีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับปานกลาง

กระบวนการบริหารด้านการตัดสินใจสั่งการ (X_4) ของผู้บริหารโรงเรียน มีความสัมพันธ์กับผลการประเมินคุณภาพภายนอกด้านผู้เรียน (Y_{total}) มีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับต่ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 พิจารณาเป็นรายมาตรฐานพบว่า มาตรฐานที่ 4 (Y_4) มาตรฐานที่ 6 (Y_6) และมาตรฐานที่ 1 (Y_1) มีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับปานกลาง

3. ความสัมพันธ์ของกระบวนการบริหารของผู้บริหารโรงเรียน (X_{total}) มีความสัมพันธ์กับผลการประเมินคุณภาพภายนอกด้านผู้เรียน (Y_{total}) ของโรงเรียนที่ผ่านเกณฑ์การประเมินคุณภาพภายนอก ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 1 โดยรวมมีความสัมพันธ์ทางบวก อยู่ระดับปานกลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และเมื่อศึกษาในแต่ละด้าน พบว่า

กระบวนการบริหารด้านการใช้อิทธิพลหรือการจูงใจ (X_4) ของผู้บริหารโรงเรียน มีความสัมพันธ์กับผลการประเมินคุณภาพภายนอกด้านผู้เรียน (Y_{total}) ของโรงเรียนที่ผ่านเกณฑ์การประเมินคุณภาพภายนอก ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 1 มีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อพิจารณาในแต่ละมาตรฐานพบว่า มีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลางกับมาตรฐานที่ 5 (Y_5) มาตรฐานที่ 6 (Y_6) และมาตรฐานที่ 1 (Y_1)

กระบวนการบริหารด้านการประสานงาน (X_5) ของผู้บริหารโรงเรียน มีความสัมพันธ์กับผลการประเมินคุณภาพภายนอกด้านผู้เรียน (Y_{total}) ของโรงเรียนที่ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินคุณภาพภายนอก ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 1 มีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับปานกลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อพิจารณาในแต่ละมาตรฐานพบว่ามีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลางกับมาตรฐานที่ 1 (Y_1) มาตรฐานที่ 5 (Y_5) และมาตรฐานที่ 6 (Y_6)

4. ความสัมพันธ์ของกระบวนการบริหารของผู้บริหารโรงเรียน (X_{total}) มีความสัมพันธ์กับผลการประเมินคุณภาพภายนอกด้านผู้เรียน (Y_{total}) ของโรงเรียนที่ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินคุณภาพภายนอก ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 1 มีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับปานกลาง และเมื่อศึกษาในแต่ละด้าน พบว่า

กระบวนการบริหารด้านการวางแผน (X_2) ของผู้บริหารโรงเรียนมีความสัมพันธ์กับผลการประเมินคุณภาพภายนอกด้านผู้เรียน (Y_{total}) ของโรงเรียนที่ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินคุณภาพภายนอก ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 1 โดยมีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับปานกลาง และเมื่อแยกในแต่ละมาตรฐานพบว่า มีความสัมพันธ์กันในระดับสูงกับมาตรฐานที่ 1 (Y_1) และมีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลางกับมาตรฐานที่ 4 (Y_4)

กระบวนการบริหารด้านการประเมินผล (X_6) ของผู้บริหารโรงเรียนมีความสัมพันธ์กับผลการประเมินคุณภาพภายนอกด้านผู้เรียน (Y_{total}) ของโรงเรียนที่ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินคุณภาพภายนอก ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 1 โดยมีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับปานกลาง และเมื่อแยกในแต่ละมาตรฐานพบว่า มีความสัมพันธ์กับมาตรฐานที่ 1 สูงกว่าทุกด้าน

กระบวนการบริหารด้านการใช้สิทธิพลหรือการจูงใจ (X_4) ของผู้บริหารโรงเรียนมีความสัมพันธ์กับผลการประเมินคุณภาพภายนอกด้านผู้เรียน (Y_{total}) ของโรงเรียนที่ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินคุณภาพภายนอก ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 1 โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับปานกลาง และเมื่อแยกในแต่ละมาตรฐานพบว่ามีความสัมพันธ์กับมาตรฐานที่ 1 สูงกว่าทุกด้าน

กระบวนการบริหารด้านการจัดองค์การ (X_3) ของผู้บริหารโรงเรียนมีความสัมพันธ์กับผลการประเมินคุณภาพภายนอกด้านผู้เรียน (Y_{total}) ของโรงเรียนที่ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินคุณภาพภายนอก ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 1 โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับปานกลาง และเมื่อแยกในแต่ละมาตรฐานพบว่า มีความสัมพันธ์กับมาตรฐานที่ 1 สูงกว่าทุกด้าน

กระบวนการบริหารด้านการประสานงาน (X_5) ของผู้บริหารโรงเรียนมีความสัมพันธ์กับผลการประเมินคุณภาพภายนอกด้านผู้เรียน (Y_{total}) ของโรงเรียนที่ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินคุณภาพภายนอก ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 1 โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับต่ำมาก และเมื่อแยกในแต่ละมาตรฐานพบว่า มีความสัมพันธ์กับมาตรฐานที่ 1 สูงกว่าทุกด้าน

กระบวนการบริหารด้านการตัดสินใจสั่งการ (X_4) ของผู้บริหารโรงเรียนมีความสัมพันธ์กับผลการประเมินคุณภาพภายนอกด้านผู้เรียน (Y_{total}) ของโรงเรียนที่ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินคุณภาพภายนอก ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 1 โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับต่ำมาก และเมื่อแยกในแต่ละมาตรฐานพบว่า มีความสัมพันธ์กับมาตรฐานที่ 4 สูงกว่าทุกด้าน

5. เมื่อเปรียบเทียบกระบวนการบริหารของโรงเรียนที่ผ่านเกณฑ์และไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก ในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 1 มีการปฏิบัติงานที่ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และเมื่อเปรียบเทียบการปฏิบัติงานรายด้าน พบว่า ทุกด้านไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทุกด้าน

6. เมื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยผลการประเมินคุณภาพภายนอก ด้านผู้เรียนของโรงเรียนที่ผ่านเกณฑ์และไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก ในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 1 มีคะแนนเฉลี่ยผลการประเมินคุณภาพภายนอกแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อเปรียบเทียบรายมาตรฐานคุณภาพการศึกษาด้านผู้เรียน พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทุกมาตรฐาน ซึ่งตรงกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาค้นคว้าอิสระเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างกระบวนการบริหารโรงเรียนและผลการประเมินคุณภาพภายนอก ด้านผู้เรียน ของสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 1 สามารถอภิปรายผลการศึกษาค้นคว้าในประเด็นที่สำคัญ ได้ดังนี้

1. ความสัมพันธ์ของกระบวนการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนโดยรวม มีความสัมพันธ์กับผลการประเมินคุณภาพภายนอกด้านผู้เรียน สูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างกระบวนการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนแต่ละด้านกับผลการประเมินคุณภาพภายนอกด้านผู้เรียนของโรงเรียนที่ได้รับการประเมินคุณภาพ

ภายนอก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 1 มีความสัมพันธ์กันทางบวกระดับปานกลางเกือบทุกข้อ โดยมีข้อสังเกตว่าระดับความสัมพันธ์กระบวนการบริหารกับผลประเมินคุณภาพภายนอกด้านผู้เรียน ด้านการใช้สิทธิพลหรือการจูงใจ การประสานงาน การวางแผน การประเมินผล การจัดองค์การ อยู่ในระดับปานกลาง และด้านการตัดสินใจสิ่งการอยู่ในระดับต่ำกว่าด้านอื่นๆ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสายรุ้ง ปลั่งกลาง (2547: 103) โดยพบว่าองค์ประกอบของกระบวนการบริหารโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเลย ทั้ง 5 ด้าน คือ ด้านการวางแผน การตัดสินใจ การประสานงาน การติดต่อสื่อสาร และการควบคุม กำกับ นิเทศและประเมินผล มีความสัมพันธ์ในทางบวก อยู่ในระดับปานกลาง และระดับต่ำส่วนกระบวนการบริหารโรงเรียนด้านการติดต่อสื่อสารไม่มีความสัมพันธ์กับกระบวนการบริหารโรงเรียน สอดคล้องกับแนวความคิดของโพโรจน์ ปิยะวงศ์วัฒนา (2545 ; อ้างถึงในสายรุ้ง ปลั่งกลาง 2547:118) ที่กล่าวว่าในความเป็นจริงแล้วการบริหารองค์กรให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพประสิทธิผล แต่ละขั้นตอนจะต้องสัมพันธ์กันและมีความสำคัญเท่าเทียมกัน โดยมีข้อสังเกตว่าระดับความสัมพันธ์ระหว่างกระบวนการบริหารด้านการติดต่อสื่อสารกับกระบวนการบริหารด้านการควบคุม กำกับ นิเทศ และประเมินผล อยู่ในระดับสูงกว่าด้านอื่น ๆ และความสัมพันธ์กระบวนการบริหารด้านการตัดสินใจกับการควบคุม กำกับ นิเทศ และประเมินผลอยู่ในระดับต่ำกว่าด้านอื่น ๆ แต่โดยภาพรวมแล้วทุกด้านมีความสัมพันธ์กันในทางบวก และสอดคล้องกับงานวิจัยของรัตน สนั่นเชื้อ (2546 ; อ้างถึงในสุทธาสินี วิทยาภรณ์ 2545 : 86) ได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง ปัจจัยการบริหารงานโรงเรียนที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเพชรบุรี พบว่าระดับปัจจัยการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ในด้านการเป็นผู้นำ ด้านการจูงใจ ด้านการติดต่อสื่อสาร ด้านการปฏิสัมพันธ์ และการมีอิทธิพลต่อกัน ด้านการตัดสินใจ ด้านการกำหนดเป้าหมาย ด้านการควบคุมการปฏิบัติงานและด้านการกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงานและการฝึกอบรม เนื่องจากกระบวนการบริหารทั้ง 5 ด้านเป็นกระบวนการบริหารที่มีความจำเป็นและสำคัญสำหรับนักบริหารที่จะนำมาใช้ในการบริหารงานในหน่วยงานหรือโรงเรียน จึงทำให้กระบวนการบริหารดังกล่าวมีความสัมพันธ์กัน เพราะเมื่อผู้บริหารมีการวางแผนในการดำเนินงานหรือวางแผนบริหารจึงจำเป็นต้องมีการตัดสินใจเลือกทางเลือกที่ดีที่สุด แต่การที่ตัดสินใจที่ดีและมีประสิทธิภาพนั้นจำเป็นต้องมีการตัดสินใจเลือกทางที่ดีที่สุด แต่การที่ตัดสินใจที่ดีและมีประสิทธิภาพนั้นจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้บริหารจะต้องประสานงานมีการติดต่อสื่อสารกับผู้ร่วมงาน ครู และบุคลากรอื่น เพื่อช่วยให้การปฏิบัติงานนั้นราบรื่นและบรรลุวัตถุประสงค์ตามเป้าหมายที่

กำหนดโดยจะใช้วิธีการควบคุม กำกับ นิเทศและประเมินผลการปฏิบัติงาน เพื่อให้ทราบความก้าวหน้าและผลสัมฤทธิ์ในการดำเนินงานต่อไป ดังจะเห็นแล้วว่ากระบวนการบริหารต่าง ๆ เหล่านี้มีความสัมพันธ์และเกี่ยวเนื่องกันโดยตลอด

2. กระบวนการบริหารโรงเรียนมีความสัมพันธ์กับผลการประเมินคุณภาพภายนอกด้านผู้เรียนของโรงเรียนที่ผ่านเกณฑ์การประเมินคุณภาพภายนอก ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 1 อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้เพราะกระบวนการบริหารโรงเรียนเป็นกระบวนการที่มุ่งตรงต่อคุณภาพนักเรียนสอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) เชื่อว่า คุณภาพของการศึกษาคือ คุณภาพของผู้เรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง และมีคุณภาพดี คุณภาพของผู้เรียนยังขึ้นอยู่กับความเอาใจใส่ของพ่อแม่ ผู้ปกครอง ชุมชน ระบบการบริหารที่มีคุณภาพ และระบบการเรียนการสอนที่มีคุณภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของสุวิมล ราชบริบาล (2541 : 111) กล่าวว่า การประกันคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษามีผลโดยตรงต่อคุณภาพบัณฑิต

เมื่อพิจารณาในรายงานมาตรฐานคุณภาพการศึกษาด้านผู้เรียน พบว่า กระบวนการบริหารสัมพันธ์กับผลการประเมินคุณภาพภายนอกด้านผู้เรียน มาตรฐานที่ 4 ว่าผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรองและมีวิสัยทัศน์ และมาตรฐานที่ 6 ว่าผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง โดยมีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับปานกลาง สอดคล้องกับผลการประเมินคุณภาพภายนอกของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ได้ดำเนินการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน รอบที่ 2 (พ.ศ. 2549-2553) พบว่า สถานศึกษาที่ไม่ได้รับการรับรองส่วนใหญ่จะเป็นสถานศึกษาขนาดเล็กของรัฐที่ตั้งอยู่นอกเมือง โดยบางโรงเรียนเป็นสถานศึกษาที่ไม่ผ่านเกณฑ์ประเมินมาตรฐานขั้นต่ำ หรือจัดอยู่ในกลุ่มโรงเรียนชั้นโคมา่จากผลการประเมินในรอบแรกที่ผ่านมา ซึ่งภาพรวมของมาตรฐานที่ไม่ได้รับการรับรองมากที่สุด คือ มาตรฐานด้านผู้เรียน ตัวบ่งชี้การวิเคราะห์ การใฝ่รู้ใฝ่เรียน และผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน (อินเตอร์เน็ต:2551) และสอดคล้องกับงานวิจัยของพยนต์ ข้าจร (2545) กล่าวว่า ถึงปัญหาที่พบมากที่สุดและแนวทางแก้ปัญหาการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนที่ได้รับการประเมิน ในปัญหาด้านผลผลิต คือ พื้นฐานการใช้ภาษาอังกฤษต่ำ แก้ไขโดยส่งเสริมให้นักเรียนหาความรู้นอกห้องเรียน เช่น จัดกิจกรรมให้นักเรียนออกพบปะสนทนากับนักท่องเที่ยวต่างชาติ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยที่ว่า กระบวนการบริหารโรงเรียนโรงเรียนที่ไม่

ผ่านเกณฑ์การประเมินคุณภาพภายนอก ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 1 มีความสัมพันธ์กับผลการประเมินคุณภาพภายนอกด้านผู้เรียนในมาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรอง และมีวิสัยทัศน์ และมาตรฐานที่ 6 ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

3. กระบวนการบริหารโรงเรียนมีความสัมพันธ์กับผลการประเมินคุณภาพภายนอกด้านผู้เรียนของโรงเรียนที่ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินคุณภาพภายนอก ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 1 อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้เพราะกระบวนการบริหารโรงเรียนเป็นกระบวนการที่มุ่งตรงต่อคุณภาพนักเรียนสอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) เชื่อว่า คุณภาพของการศึกษาคือ คุณภาพของผู้เรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง และมีคุณภาพดี คุณภาพของผู้เรียนยังขึ้นอยู่กับความเอาใจใส่ของพ่อแม่ ผู้ปกครอง ชุมชน ระบบการบริหารที่มีคุณภาพ และระบบการเรียนการสอนที่มีคุณภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของสุวิมล ราชบริบาล (2541 : 111) กล่าวว่า การประกันคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษามีผลโดยตรงต่อคุณภาพบัณฑิต

เมื่อพิจารณาในรายมาตรฐานคุณภาพการศึกษาด้านผู้เรียน พบว่า กระบวนการบริหารสัมพันธ์กับผลการประเมินคุณภาพภายนอกด้านผู้เรียน มาตรฐานที่ 1 ว่าผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ โดยมีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับสูง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนะชัย อยู่มั่น (2549) กล่าวว่า กระบวนการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษากับผลการประเมินคุณภาพภายนอกด้านผู้เรียน มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ มาตรฐานที่ 1 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ มาตรฐานที่ 9 ผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต มาตรฐานที่ 10 ผู้เรียนมีสุขนิสัย สุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดี และมาตรฐานที่ 12 ผู้เรียนมีสุนทรียภาพและลักษณะนิสัยด้านศิลปะ ดนตรี และกีฬา เมื่อพิจารณาแยกตามขั้นตอนกระบวนการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่าขั้นตอนการวางแผนการนิเทศ ขั้นตอนการปฏิบัติงานนิเทศ และขั้นตอนการสร้างเสริมกำลังใจในการนิเทศมีความสัมพันธ์กับมาตรฐานที่ 1 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (ตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการประเมินคุณภาพ รอบแรกของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน))

4. จากผลการเปรียบเทียบกระบวนการบริหารโรงเรียนของโรงเรียนที่ผ่านเกณฑ์และไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินคุณภาพภายนอก ในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 1 พบว่าไม่แตกต่างกันทั้งในภาพรวมและรายด้านซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัย แต่สอดคล้องกับงานวิจัยของ อึ้ง ขำทวี (2545 : 118) ที่กล่าวว่าพฤติกรรมของผู้บริหารโรงเรียนจำแนกตามขนาดและคุณภาพโรงเรียนทั้งโดยภาพรวม และรายด้าน ไม่แตกต่างกันเกือบทุกด้าน ยกเว้นด้านการกำหนดเป้าหมาย และสอดคล้องกับงานวิจัยของสุวรรณ ไตรพฤษชาติ (2544 : บทคัดย่อ) การปฏิบัติงานในโรงเรียนของโรงเรียนที่ผ่านเกณฑ์มาตรฐานกับโรงเรียนที่ผ่านเกณฑ์มาตรฐานการบริหารโรงเรียน โดยใช้ผลการประเมินของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ มีผลการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกัน การที่กระบวนการของผู้บริหารของโรงเรียนที่ผ่านเกณฑ์และไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินคุณภาพภายนอก ไม่แตกต่างกัน เป็นเพราะผู้บริหารทุกคนต้องได้ผ่านการอบรม และผ่านการพิจารณาตามความเหมาะสมด้วยคะแนนประเมินการทดสอบภาคความรู้และการอบรมเตรียมผู้บริหารเพื่อเข้าสู่ตำแหน่งผู้บริหาร ทำให้ผู้บริหารทุกคนตระหนักในหน้าที่ความรับผิดชอบของตนเองเป็นอย่างดี ผู้บริหารโรงเรียนต้องใช้เทคนิคการบริหารเพื่อสร้างสรรค์แรงจูงใจให้เกิดขึ้นกับบรรดาผู้ร่วมงาน เพราะเหตุผลที่ว่า การจูงใจมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของมนุษย์ และพฤติกรรมของมนุษย์ย่อมมีผลสัมพันธ์กับผลผลิต เหตุผลดังกล่าวจึงสนับสนุนผลการวิจัยที่ว่า กระบวนการบริหารโรงเรียนของโรงเรียนที่ผ่านเกณฑ์และไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินคุณภาพภายนอก ในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ไม่แตกต่างกัน

5. จากผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยผลการประเมินคุณภาพภายนอก ด้านผู้เรียนของโรงเรียนที่ผ่านเกณฑ์และไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก ในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 1 พบว่าแตกต่างกันทั้งในภาพรวมและรายมาตรฐานซึ่งเป็นไปในทิศทางเดียวกับสมมติฐานการวิจัย ทั้งนี้ สอดคล้องกับงานวิจัยของพนัส เจริญวงศ์ (2544 : บทคัดย่อ). ความสัมพันธ์ ระหว่างการบริหารงานวิชาการกับการประกันคุณภาพการศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 12 มีความสัมพันธ์กันและสอดคล้องกับงานวิจัยของวัลลภ สุขประเสริฐ (2547 : บทคัดย่อ). การบริหารงานวิชาการด้านหลักสูตร งานด้านการประเมินผู้เรียน งานด้านการประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียน และงานด้านกระบวนการเรียนรู้มีผลต่อผลการประเมินคุณภาพภายนอกมาตรฐานด้านผู้เรียน โดยที่การบริหารงานวิชาการทั้ง 4 ด้าน สามารถอธิบาย ผลการประเมินคุณภาพภายนอกมาตรฐานได้ประมาณร้อยละ 58.9 เหตุผลดังกล่าวจึงสนับสนุนสมมติฐานที่ว่าผลการประเมินคุณภาพ

ภายนอกด้านผู้เรียน ของโรงเรียนที่ผ่านเกณฑ์และไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินคุณภาพภายนอก ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 1 มีความแตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาค้นคว้า ผู้ศึกษาค้นคว้ามี่ข้อเสนอแนะดังนี้

1 ความสัมพันธ์ระหว่างกระบวนการบริหารโรงเรียนและผลการประเมินคุณภาพภายนอก ด้านผู้เรียนของโรงเรียนที่ผ่านเกณฑ์และโรงเรียนที่ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินคุณภาพการศึกษา ภายนอกมีความสัมพันธ์กันทางบวกอยู่ในระดับสูง ดังนั้น หน่วยงานและผู้เกี่ยวข้อง ในการพึงพัฒนา กระบวนการบริหารโรงเรียน และกระบวนการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพ ดำเนินการผดุงระบบประกันคุณภาพภายในโรงเรียนให้เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารโรงเรียน ตามพระราชบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ. 2542 รวมทั้งพัฒนากระบวนการเรียนการสอน และการกำกับติดตาม ประเมินผลภายในโรงเรียนให้ส่งผลต่อคุณภาพนักเรียนมากขึ้น

2 การศึกษาครั้งนี้มีข้อจำกัดหลายอย่าง การศึกษาอยู่เฉพาะผลการประเมินคุณภาพ ภายนอกด้านผู้เรียนไม่ได้ศึกษาการประกันคุณภาพการศึกษาด้านครู และผู้บริหาร การศึกษาครั้งต่อไปควรจะศึกษาทั้งระบบ ทั้งด้านครูและผู้บริหาร รวมถึงการศึกษากลุ่มตัวอย่างที่มีขนาดใหญ่ ขึ้น เพื่อให้ได้ข้อมูลไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะในการศึกษาค้นคว้าครั้งต่อไป

1 ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างระดับการปฏิบัติงานการประกันคุณภาพ การศึกษาของสถานศึกษากับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

2 ควรมีการศึกษากระบวนการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนที่ผ่านเกณฑ์การประเมินและ รับรองคุณภาพการศึกษาจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา ในระดับ ดีทุกมาตรฐาน